

Proletarska mladina

Izhaja štirinajstdnevno. — Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Turjaški trg 2/II. — Naročnina znaša mesečno 4 Din. Za Italijo mesečno L 1.50. Posamezna številka stane Din 2 —

17. junij.

17. junija razvije proletarska mladina in odrasli sodrugi iz Zagorja prapor »Vesne.« Ni razvitje prapora glavna stvar dneva, ampak pomen 17. junija je mnogo globlji.

17. junija bo pokazala zagorska proletarska mladina svoje sile, svojo moč, svoje delo, svojo nepremagljivo, vztrajno voljo v boju proti kapitalu in reakciji, ki mladih src ni uklonila, ampak le podžgala in razvnela za še navdušenejše delo za proletarsko stvar.

17. junij bo dan praznovanja ne samo zagorske, ampak tudi proletarske mladine cele Slovenije.

17. junija bo manifestirala v Zagorju proletarska mladina Slovenije svojo pripravljenost za nadaljni boj — do zmage.

Zagorska mladina je pripravila to slavlje proletarske mladine Slovenije. Zagorska mladina, iz čijih vrst so vzšli prvi preganjanci, je dokazala s tem najjasneje, da se ona ne plaši preganjanj, ampak da preganjanja sodrugov vzbujajo v njej še bolj goreče stremljenje po končnem osvobojenju proletarskega razreda in celokupnega človeštva — ki se da doseči edino le z bojem in z žrtvami.

17. junija se bo revolucionarna proletarska mladina Slovenije po dolgih dveh in pol letih prvič zbrala skupaj na slovesnem slavlju. Mnogo je še treba napraviti za ujedinenje revolucionarne proletarske mladine Slovenije v eno enotno organizacijo, ki bi se ujediniła s proletarsko mladino ostale Jugoslavije v mogočno zvezo revolucionarne delavske mladine Jugoslavije. Tedaj bo tvorila mlada generacija delavskega razreda Jugoslavije mogočen steber v

Federaciji Revolucionarne Proletarske Mladine Balkanskih dežel.

Reakcija, beli režim nam ni dopustil, da uresničimo že doslej ta naš vzvišeni bližnji cilj. Ker vlada nam ne dopušča niti ene pokrajinske mladinske organizacije, dobro vedoč, kaj pomenja za delavski razred močno organizirana in disciplinirana proletarska mladina. Priboriti si to, je naša prva naloga.

Proletarska mladina Slovenije je prepričana, da ji bo zagorska mladina kot njen najzavednejši del pomagala v tem njenem boju.

Živela zagorska mladina!

Živela enotna organizacija proletarske mladine Jugoslavije!

Evgen Leviné.

(Ustreljen 5. jun. 1919.)

»Ne vem, ali mi boste še podaljšali moj dopust ali bom moral iti k svojim prijateljem Karlu Liebknechtu in Rozi Luxemburgovi. V vsakem slučaju sem pripravljen na vašo razsodbo z notranjo radostjo. Ker vem, da se ne more zadržati dogodkov, pa razsodite vi, kakor hočete. Državni pravdnik misli, da so voditelji nahujskali množice. Če bo izginil sedaj en voditelj, ne bo zastalo gibanje pod nobenimi okoliščinami. V tem prostoru bodo pa prej ali slej sedeli drugi sodniki in tedaj bo kaznovan kot veleizdajalec oni, ki se je pregrešil proti demokraciji proletariata. Münchenski delavci in jaz z njimi smo poskusili vse, da z najboljšo vestjo in zavestjo izvršimo svojo dolžnost napram proletariatu... To so bile približno poslednje besede Levinéa pred sodiščem, ki so zapisane v srcih bojavnega proletariata.

Po Levinéjevem poslednjem obrambnem govoru so pretekle tri ure. Mogoče so sodniki res potrebovali toliko časa, da so se zedinili v obsodbi Levinéa.

Leviné je vse tri ure, ko se je razpravljalo o njegovem življenju, ostal miren. Njegova mati je prišla k njemu in — mati in sin — sedita tu roko v roki. Tudi drugi revolucionarji, ki so bili obtoženi z njim, da so proklamirali sovjetsko republiko na Bavarskem, so se živahno zabavali med seboj. Tako poteka minuta za minuto, ura za uro... Leviné govori vojakom, ki ga stražijo in jih še poslednjič navdušuje za proletarsko stvar. Še ob svoji zadnji uri je agitator. Živo jim govori...

Šest je ura. Leviné čita časopis. Od časa do časa vzplava njegov sanjajoči pogled skozi okno — v svobodo. Advokat stopi k njemu. Levinéu zaigra smeh na ustnicah. Ali njegov smeh je truden, mehaničen.

Občinstvo je razburjeno od dolgega čakanja. — Leviné se zopet poglobi v časopis. Hipoma vstane in stopi nazaj k detektivu, s katerim hoče govoriti... Tedaj se odpro vrata, sodniki so se vrnili: kocka je padla!

Razsodba se glasi:

»Dr. Evgen Leviné je radi zločina veleizdajstva obsojen na smrt.«

*

Proletariat vse Nemčije je dvignil svoj glas proti temu političnemu umoru, prvi politični smrtni obsodbi v Nemčiji po l. 1848. Delavstvo v Berlinu, Frankfurtu i. dr. je stopilo v generalni štrajk... Iz krogov meščanskega sveta so prihajale na bavarsko vlado številne protestne brzojavke. Le social-patriotski voditelji, ki so dali streljati revolucionarni nemški proletariat in zakrivili usmritev Karla in Roze, so jedva čakali na smrt revolucionarnega proletarja Levinéa.

Močan kot vedno je ostal Leviné tudi v svojih zadnjih urah. Ni potreboval nobene tolažbe in sam je tolažil svojega jetniškega vratarja, ki je z vsem srcem vzljubil Levinéa.

5. junija 1919 ob dveh popoldne se je izvršila obsodba. Z mirnim očesom je gledal v namerjene puške. Oficir je dal povelje za streljati in tedaj je Leviné mogočno, s triumfom zaklical: Živela svetovna revolucija!

Zadet v srce je padel...

*

Leviné je sledil Karlu Liebknechtu in Rozi Luxemburgovi. On ni bil silen teoretik kot nenadkriljiva Roza. Ogenj navdušenja ni bil v njem tako svetel kot v Karlu. On je stopil v ospredje le v najodločilnejših trenutkih. Takrat se je pa izkazal kot eden najboljših voditeljev proletariata...

Kaj napravi enega za voditelja proletariata? — Znanje, talent? Gotovo. Ali to ga ne loči od demagoga, ki plava na valovih ljudskega gibanja. Za moč in delovanje političnega voditelja je odločujoč njegov značaj, zavest dolžnosti, pogum, trdnost sklepa, koncentracija volje, neupogljiva volja pred vsako nevarnostjo, požrtvovalnost in strogost napram samemu sebi.

Leviné je imel te lastnosti v veliki meri. Sam se je skoval za voditelja. On je bil mehak človek. Njegova mehkoča, njegovo sočuvstvovanje z vsemi trpečimi ga je dovedlo v socializem in postavilo preden veliko nalogo. In ta naloga ter čut dolžnosti napram proletariatu sta ustvarila v njem strogost do samega sebe in moč dejanja. In to posebno ob dnevih, ki so zahtevali dejanj. Zato je vzrastel zlasti v takih časih visoko nad samega sebe in je razvil iz samega sebe sile, ki bi jih nihče ne pričakoval. Iz te koncentracije vseh njegovih sil na en cilj je izvirala mogočna sugestivna sila njegova.

On, ki je bil vedno pripravljen, podrediti se volji množic, ni poznal pardona napram samemu sebi. In kadar mu je velevala njegova zavest, se je postavil proti razpoloženju mas. Ta zavest njegove odgovornosti kot voditelja ga je potisnila na višek tedaj, ko ga ni čakala nobena popularnost, nobeni lovorovi vencji, ampak nevarnost in smrt — ob času boja revolucionarnega bavarskega proletariata za upostavitev sovjetske republike.

Leviné je nekoč sam govoril o svoji nalogi: So ljubljeni in zaničevani otroci zgodovine. Jaz imam nehvaležno nalogo, vedno popravljati škodo, ki jo napravijo hinavski ljubljenci mas.

Leviné je imel jasne nazore o vlogi voditelja. Še pred sodiščem je dejal, da naloga voditelja ni v

tem, da mase nahujška ali drži nazaj. Ampak njegova naloga je mnogo bolj v tem, da izreče resnico, ki jo množice same nemo čutijo, iz možgan množic samih vzeti misli, razvezati njihov jezik. In z utrjenjem organizacije in spretnim izkoriščanjem vseh živih in pripravljenih sil omogočiti dosego cilja. — Leviné se je vedno gibal v tem okvirju.

V politiki je bil sovražnik vsakega kompromisa, še manj je trpel kompromis v svojem lastnem življenju. Odpovedal se je vsem vabam življenja, živel je od dela svojih rok in bil proletarec.

Kot izkušen ruski revolucionar (iz te njegove dobe smo prinesli v 7. številki podlistek: »Sodrug, ne...«) je zgodaj razumel usodo prol. voditelja. — Njega je skozi in skozi spremljala zavest: Mi revolucionarji smo mrtveci na dopustu. Njegov dopust je bil kratek, njegovo življenje še pred odločilnim dejanjem ukradeno proletariatu. Ali postale so resnica besede, ki jih je Pestalozzi svareče zaklical Levinéjevim sodnikom: »Če ne obsodite tega moža na smrt, ali če ga, ne bo umrl, ampak bo pričel živeti. Življenje tega moža se bo oprijelo pet meščanstva in njegove ideje, bodo žele strašno maščevalno setev«.

Politična delavnost revolucionarne prolet. mladine.

V zadnji številki smo pod člankom »Organizirajte se politično!« pozvali mlade delavce in delavke od 18. leta naprej, da se morajo organizirati ne samo strokovno, ampak tudi politično in sicer v Nezavisni Delavski Stranki Jugoslavije, ker je ta edina resnična zastopnica delavskega razreda Jugoslavije.

Danes bomo to vprašanje še malo izpopolnili.

Revolucionarna proletarska mladina odločno zavrača hinavsko geslo buržuazije in socialne demokracije: mladina mora stati izven politike. Energična udeležba delavske mladine pri političnem boju del. razreda pomenja močno povečanje moči za razredni boj in je temelj revolucionarne mladinske vzgoje.

Kako se udeležuje mladina političnega boja del. razreda? — Revolucionarna del. mladina sprejema program, taktiko in politične direktive revolucionarne stranke in podpira najživahneje vse delovanje in boj stranke na podlagi njenega programa in statuta. — Jasno je, da je dolžnost mladine, da nastopi takoj energično proti vsakim oportunističnim političnim smernicam, ki bi jih hoteli uvesti gotovi oportunistični voditelji. To je bil pri nas slučaj s Klemenčičem in Fabjančičem. In če se bodo zopet pokazali kaksi taki pik-iči, bo mladina ponovno nastopila

proti njim in ne bo odnehala v svojem boju prej, dokler ne bo zopet oportunistem strt.

Tako zvezana z revolucionarno del. stranko (pri nas Nez. Delav. Stranka Jugoslavije = NDSJ) se revolucionarna mladina udeležuje aktivno vseh strankinih bojev proti vsem meščanskim strankam, ki zastopajo interese velikega in malega kapitala in kot politične organizacije branijo kapitalistično gospodarstvo in izkoriščanje. Bori se pa tudi proti socialpatriotom vseh barv in nijans, ker so socialpatrioti zavezniki buržuazije v proletarskem taboru samem in ki na ta način zadržujejo proletariata ne samo od boja za njegov končni cilj, ampak ki izdajajo dnevno njegove interese. Isto tako se bori mladina proti sindikalistom, anarhistom, nar. socialistom.

Revolucionarna del. mladina se bori tudi proti mladinskim organizacijam, ki stoje v zvezi z meščanskimi strankami in grupami (»Sokol«, »Orjuna«, »Orel« in druge številne klerikalne mladinske organizacije narodno-socialistična mladina itd.) Ona stremi po združenju z delavsko mladino, organizirano v »Svobodi«.

Konkretne naloge revolucionarne delavske mladine na političnem polju obstoje v neumorni agitaciji za bojne cilje revolucionarnega proletariata, v podpiranju N. D. S. J. in njenega vsakodnevnega dela ter akcij, v udeleževanju pri vseh revolucionarnih akcijah proletariata, v razpravljanju in diskutiranju aktualnih in političnih dogodkov ter najbližnjih nalog proletariata, in v aktivni udeležbi pri vseh strankinih debatah.

Mile:

Pozdravljen rdeči prapor!

(Ob razvítju prapora »Vesne«).

*Jaz čutim naše marce
od barikad, revolt žareče,
jaz vidim proletarce
odete v prapore rudeče,
kako kot en sam plamen
prodirajo v vrstah naprej,
da iz teme se vkreše pramen
prek vse zemlje brez mej,
da zažari, vzplamti še svod,
in zemlja vsa se odzove,
ko bo bodoči rdeči rod
odvrget vse verige in okove,
ves s prapori rudečimi poplavljen.*

*— — — — —
In zopet eden več! Pozdravljen!*

Nekaj novega o internacionalnem delavskem gibanju.

Pazno uho sliši v internacionalnem delavskem gibanju nove melodije. Počasi in z orjaškim trudom, ali gotovo in trdno se pripravljajo v globini delavskega gibanja temeljita pregrupacija sil. Nekaj novega se pojavlja v internacionalnem delavskem gibanju. To je z vso jasnostjo dokazala internacionalna konferenca transportnih delavcev, ki je dovela do sporazuma med amsterdamsko in moskovsko internacionalo.

To bo potrdila tudi podobna internacionalna konferenca kovinarjev.

Socialistični kongres v Hamburgu na eni in konferenca transportnih delavcev na drugi strani, to sta dve epizodi v zadnjem času. Obe epizodi sta dokazali, da se nahaja večina zapadnoevropskega proletariata formalno še pri social-patriotih, dejansko pa je revolucionarna. Duša zapadnoevropskega proletariata je rdeča, čisto rdeča, iz nje izginja social-patriotski strup.

600.000 delavcev v Porurju je obrnilo hrbet nemški socialni demokraciji, stopilo v revolucionarni boj proti francoskemu imperializmu in nemškemu kapitalizmu in — je zmagalo. Razpoloženje porurskega proletariata se je s tem dvignilo.

V celi Nemčiji se širi revolucionarni val med delavstvom in bega ne samo nemško, ampak svetovno buržuazijo. 30.000 delavcev je v Hamburgu ob priliki kongresa 2. in 2½ internacionalne — interna-

cionalne ministrov, delavskih morilcev in izdajic — demonstriralo proti tej gospodi, ki je do nedavnega časa prevladovala v nemškem delavskem gibanju. 150.000 berlinskih proletarcev je spremilo Vorovskega na njegovi poslednji poti.

V Belgiji je gospodoval doslej amsterdamski Vandervelde. In sedaj je belgijski proletariat, vzpodbujen po porurskih dogodkih stopil v boj, v stavko, zmaguje počasi ali sigurno, revolucionarno razpoloženje prevladuje vedno bolj.

V Angliji zmaguje leva smer. Mussolinijeva fašistovska Italija se krha, odpor delavstva narašča, Mussolini ga za enkrat kroti le z najhujšim terorjem.

Pariški proletariat je s svojim zadnjim glasovanjem za Martyja dokazal, da je razredno zaveden in bojeven in ne social-patriotski.

Mnogo je še teh primerov. In vsi ti primeri dokazujejo eno: zapadno-evropska socialna demokracija postaja telo brez duše, delavstvo po dolgem ječanju poči ofenzivo kapitala uvideva, da je le v odločnem boju njegova rešitev in da ga nasprotno socialpatrioti vodijo v propast.

Na hamburškem kongresu ustanovljena internacionala ministrov ni nič drugega več kot zveza za reševanje bankrotiranih, skrahiranih voditeljev. Ti ljudje so — mrtveci od jutri. To so ožigosani šarlatani, bankrotiranci, ki nimajo ničesar več za seboj, ki nimajo torej ničesar več izgubiti. Na videz so se ujedinili, v resnici se sedaj doma po posameznih deželah prepirajo in intrigirajo kot še nikdar.

Ponavljamo: v globini internacionalnega delav-

Podlistek:

Rdeča garda.

Po marčni revoluciji so se polastili delavci mesta in gubernije Moskva, oboroženi z orožjem, ki je ostalo od marčne revolucije. Oborožitev je obstojala v glavnem iz revolverjev, ki jih je določil Protopopov za žandarmerijo. Bilo je približno 10.000 revolverjev, od katerih je pa velik del prešel v roke malega in srednjega meščanstva.

Jaz sem delal tedaj v obratih »Cindel« in »Avia-motor«. Tam sem našel skoro po marčni revoluciji svoje sodruge iz l. 1905, ki so se vrnili iz Sibirije in prognanstva. To so bili: Nikman, Kozelev, Smirnov, Aratunjanec, Feldman, Sternberg, Vedjornikov in drugi.

Prve celice sem organiziral popolnoma ilegalno iz male skupine razredno-zavednih delavcev. Vodstvo teh grup sem prepustil starim izkušenim »podzemeljskim« ljudem. To je bilo potrebno, da se ne bi mladi, zelo dobri ali impulzni borci prerano spustili v boj, kar bi motilo sistematično, organizatorično delo za pripravo enega, čeprav malega kadra borcev. Imel sem nekaj predavanj in vodilne sodruge sem tehnično pripravil in inštruiral.

* Po knjigi »Oktobrska revolucija«, Peče. To so slike o delovanju moskovskih boljševikov ob koncu Kerenskega vlade.

Preskrbeli smo se z vsem orožjem od razpadajoče armade.

Julijska demonstracija v Moskvi je bila eden največjih poskusov za preskušnjo naše organizacije in aktivnosti. Znano nam je bilo, da je Kerenskega vlada izdala ukaz, da se ne dopusti nobenih demonstracij in da se strga vse zastave s parolami »Za diktaturo proletariata«, »Dol s koalicijsko vlado«. Zato se je odredilo od naše strani, da se mora vzeti s seboj vse orožje, ki je na razpolago; v vseh mestnih okrajih so se zbrali delavci ob določenem času v okrajnih komitejih ali sovjetih, kjer so naši vojaški kadri neopaženo urejali demonstrante v sklenjene vrste, pri čemer so obdali sprevid od obeh strani oboroženi sodruzi.

Celokupno meščansko občinstvo se je nahajalo na ulici in je bilo sovražno razpoloženo proti delavstvu. Sovražnih elementov je bilo mnogo več kakor demonstrantov, pri čemer so med sovražniki prevladovali oficirji. Jaz sem vodil kolono okraja Zamoskvorečje, ki je bila ena najmočnejših. Na potu smo imeli mnogo opraviti s svojimi nasprotniki, ki se niso posluževali samo svojih pesti, ampak tudi železnih rokavic.

Naša kolona je odvezla nasprotnikom brez vsakega strela nekaj ducatov revolverjev. Disciplina naših je bila izredno močna; moje povelje: nikakor ne streljati, se je dosledno izvajalo.

Mi, posebno oni, ki so bili na čelu sprevida, smo dobili precej udarcev. Ali to nas ni niti malo motilo.

Močan buržuj je dal Aratunjanecu tak udarec, da se je

skega gibanja nastopa nekaj novega. Prisluskujmo novemu, oživljenemu utripanju delavskih sre! — Ideja enotne bojovne fronte proletariata zmaguje in postaja kri in meso. Mladi proletarci Slovenije, pospešimo jo, kolikor je v naši moči!

»Svoboda.«

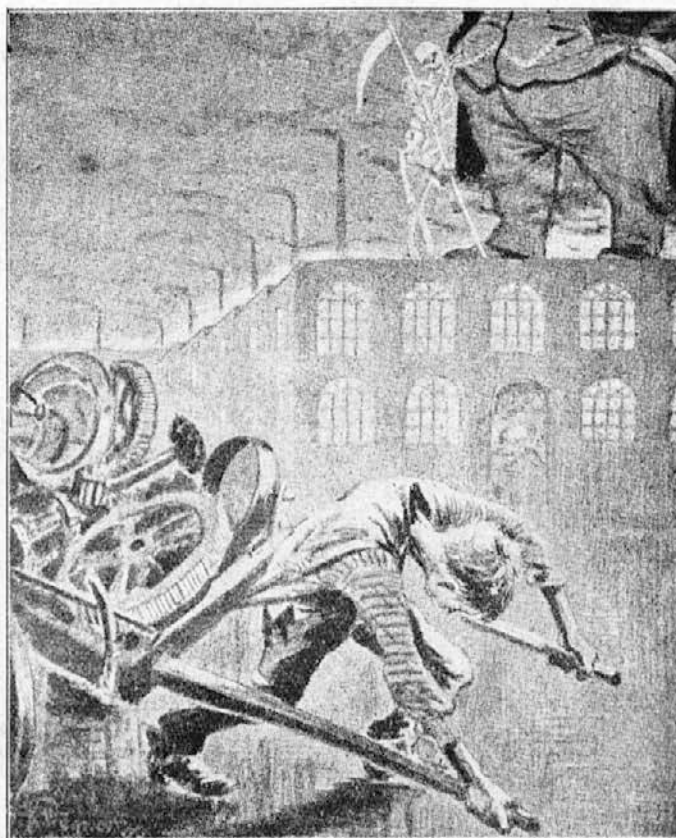
Pogajanja zastopnikov revolucionarne delavske mladine z zastopniki »Svobode« so bila na radost doslej uspešna.

Zastopniki »Svobode« so izjavili, da je bilo na zadnjem delegacijskem zboru sklenjeno, da »Svoboda« ne sme biti privesek nobene politične stranke ali frakcije, člani »Svobode« so ravno tako lahko pristaji S. S. J. ali N. D. S. J.; član je lahko vsak, bodisi da je organiziran pri »Strokovni komisiji, bodisi v »Nedvisnih strok. org.« »Svoboda« se uradno ne udeležuje proslav niti ene niti druge politične stranke.

S tem je prekoračen most, ki nas je od prevrata sem držal narazen, ki je vzbujal nezaupanje napram »Svobodi«, zlasti v rudarskih revirjih.

Odprto je ostalo vprašanje glasila »Kres« in »Proletarska mladina«. To nas ne more zadrževati od tega, da ne bi šli v »Svobodo«. Pač pa bomo mi do konca zahtevali, da postane »Proletarska mladina« glasilo mladinskih sekcij »Svobode«. »Kres« naj markar ostane nekak družinski organ za delavstvo, ki ga izdaja »Svoboda«. Določili bi za njega na eni skupni konferenci direktive za smer in ureditev lista.

Tako je življenje mladih

delavcev po »Zakonu o zaščiti delavcev«.

skoro zgrudil. Arutunjanec je izgubil pri tem svojo potrpežljivost, pozabil na disciplino in pograbil po svojem brovningu. Posrečilo se mi je pa še, da sem preprečil strel. Šil smo dalje, si delali s silo pot in prišli v Leontevskega ulico, kjer se je nahajal moskovski komitè. Po sijajnem protestnem shodu in sprejetju resolucije, v kateri se je reklo: »Proč z meščansko koalicijo in social-izdajalci!«, so se demonstranti razšli.

Preskušnjo discipline in organiziranosti smo torej z uspehom prestali. Razpoloženje mase je postalo zato še bolj navdušeno. Videli smo, da je potrebna velika organizirana, oborožena sila in geslo delavske rdeče garde je zmagalo. Jaz sem organiziral v mnogo obratih vojaško vezbanje pod geslom obrambe pridobitev marčne revolucije. Aktivnost delavskih množic je neprestano naraščala. Moskovski komitè me je določil za organizatorja moskovske rdeče garde. Organizirali so se štabi po posameznih okrajih.

Varvara Nikolajevna je poslala pome in mi poverila poročilo o organizaciji rdeče garde v moskovskem okrožju. Potem ko sem dobil zvezo s posameznimi mesti in potrebne informacije o tam se nahajajočih, nam naklonjenih delov čet kakor tudi o vojaških arzenalih, zalogah itd., sem ukrenil vse, da se je tam naše delovanje povečalo. Razen tega se je poslalo v važnejše centre iz Moskve organizatorje, kot n. pr. v municijsko tovarno v Tuli, v Rajevo itd. Demidov je prevzel vse delo v artiljerijskih delavnicah v Lefertovu itd.

Isto tako smo organizirali celice v avtomobilskih in kolesarskih kompanijah, zlasti pri (divizijah oklopnih avtomobilov.

Avtomobilska divizija je bila kmalu na naši strani. V Mihelsonovi tovarni se je vlivalo ročne granate. Grupa naših inštruktorjev je vodila vse delo. Sodrugi »Pan« se je pečal s proizvajanjem eksplozivnih snovi. Berzin, kot častnik v 56. pešpolku, ki je bil nastavljen v Kremlu, se je pečal z organizacijskim delom v svojem polku.

Istočasno so pričeli vojaki stare armade kar na debelo predajati svoje puške, patrone, strojne puške itd. delavcem. Tako smo imeli do oktobra že precej orožja.

Samo neumorni energiji naših izkušenih sodrugov se je zahvaliti, da smo ob oktobrskem prevratu dobili v svoje roke municijsko skladišče. Bundarin, ki je imel voditi vstajo v Tuli, je dobil nalog, da zasede tovarno orožja ali da vsaj zagotovi tako kontrolo od naše strani, da ne pride niti ena puška, niti en patron v roke sovražnikov. V Tuli je bilo to precej težko napraviti, ker so imeli v tamošnjem sovjetu večino social-revolucionarji (= eseri) in menjševiki. Močni volji Bundarina in trdni strankini organizaciji se je posrečilo še več. — da smo zasedli tudi vse bližnje železniške postaje.

Tako je šlo delo po vseh municijskih, smodniških i. dr. tovarnah in orožarnah.

V noči od 25.—26. oktobra se je sklicalo vse organizacije z zastopniki čet v hotel »Dresden«. Med sejo se je kolebalo in se izražalo dvom v uspeh. Vsakdo od prisotnih je moral natančno povedati, koliko ljudi lahko dajo, kako so oboroženi itd.

S tem nam je postalo jasno, da lahko prevzamemo oblast

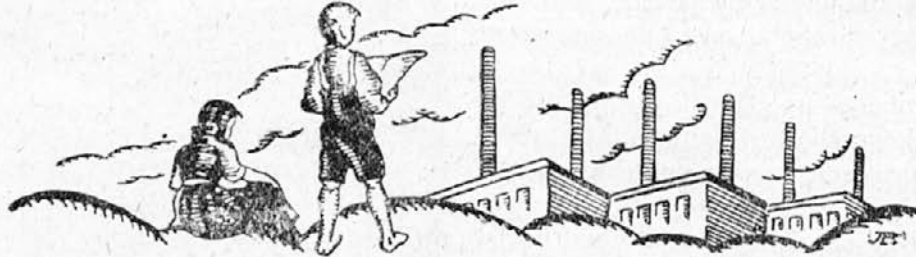
Proletarska mladina bo ostala v naprej glasnica revolucionarne delavske mladine, ker mi se ne ujedinjujemo na ta način, kot se je združila sedaj v Hamburgu centrumaška 2½ stara in mladinska internacionala z izdajalsko 2. internacionalo na ta način, da se je vsem svojim načelom odpravedala in jih zatajila. I mi ne razumevamo enotne fronte tudi ne tako kot Klemenčiči in Fabjančiči.

Mi predlagamo tem potom, da se pri centralnem

odboru »Svobode« v Ljubljani ustanovi tročlanska centralna mladinska sekcija, ki bi pripomogla k temu, da se po vseh krajih čim prej ustanove in ožive mladinske in telovadne sekcije »Svobode« in uredijo dobre zveze s centralo. — Kajti šele tedaj, ko imamo organizirane mladinske sekcije »Svobode«, se da prav za prav rešiti vprašanje.

Obžalujemo, da zadnja številka »Kresa« o vsem tem ne pove nič jasnega.

Dečji

vestnik.

Iz prakse — za prakso.

Tu prinašamo skrajšano poročilo o delovanju otroške skupine v Weissenfelsu (Nemčija), da vidijo iz nje mladi sodrugi, kako dela proletarska deca v drugih deželah in da se bodo iz tega učili delovanja za same sebe.

Organizacija in stanje članov: Nimamo niti članskih izkaznic, niti članskih prispevkov. Število otrok do božiča sto, od božiča dalje število stalno narašča.

Imamo devet, od otrok samih izvoljenih funkcionarjev.

Funkcionarji: Ti pridejo najmanj vsak teden skupaj z vodstvom otroške skupine. Funkcionarji ne opravljajo sami dolžnosti, ampak skupaj z otroci. Otroci radi delajo in ker sami sodelujejo, se tudi bolj interesirajo za prospeh organizacije sploh.

Vprašanje lokala: Lokal smo zelo težko dobili. Šele v novembru smo dobili prostor v šoli z lučjo in kurjavo, ali moramo zelo paziti, da kaj ne pokvarimo, ker če ne je konec z lokalom. Tu se sestajamo na sredo popoldan in nedeljo dopoldan. Na nedeljo pridejo vsi otroci skupaj, da čitajo ali se igrajo. Na sredo je bralni disk. večer za odrastlejšje otroke.

v svoje roke. Po naši statistiki so šteli naši sovražniki 75 do 80.000 dobro oboroženih oficirjev in kadetov poleg velikega števila dobro oboroženih buržujev.

Naše sile so obstojale iz 54 kompanij in sedem osem celokupnega moškovega proletariata, od katerih je bilo oboroženih nad 2000 z revolverji in 500 s puškami. Sovražnik je bil torej za mnogo tucatov številnejši od nas in bolje oborožen.

Zato se je izdelal načrt, kako in kje odvzamemo sovražniku orožje. Zastopnik vsakega oddelka čet se je zavezal, da povede svoj oddelak pod vodstvom enega oddelka sovjetske oblasti na ulico: to je bila naša najodgovornejša in najnevarnejša naloga.

Mene je poveril revolucionarni vojni komité, da povedem na ulico avtomobilske kompanije, da vodim napad okrajev Lefortovo, Simonovo in Zamoskvorčje, in preskrbo vseh okrajev z municijo iz municijskih skladišč Rajevo in Simonovo.

O polnoči smo se podali na pot. Bilo je sneženo, vlažno-mrzlo vreme. Po sklepu revolucionarnega vojnega komiteta bi moral jaz s sodrugom Jaroslavskim zasesti Kreml. V Kremli se je nahajal 50 polk.

Tri ponoči. Popolna tema, električno luč so naši sovražniki ugasnili, samo avtomobilske svetilke so osvetljevale ulico. V nekaterih hišah živahno vrvenje; kadeti so na križiščih tramvaja zopet postavljali svoje postojanke.

Hitro je drvel avtomobil in z zdravo kožo sem dospel k vratom avtomobilske kompanije. Vse tiho; vse spi. — Puste

me k dežurnemu; ta me vede k kompanijskemu komiteju: tudi tu vse spi. Prebudil sem komité, mu povedal sklep revolucionarnega komiteja in sovjetske frakcije naše stranke, naker se je pozvalo vojake, da nam sledijo. Stavilo se mi je eno, dve vprašanji, kaj se godi in namerava v provinci in Petrogradu in kaj pravi Lenin. Odgovoril sem, da je ta sklep na poziv Lenina.

Komite mi je dejal: »Če je tako, pa gremo. Če hoče to naš voditelj Lenin, pa naj bo!«

Povelje: Vsi avtomobili, vsa motorna kolesa k sovjetu, kjer dobite nadaljnje povelje!

In šlo je 7 tovornih in 2 lahka avtomobila ter 20 mož oborožene straže. Ob šestih zjutraj smo pri moskovskem sovjetu. Prvi smo prišli.

Malo neodločnosti je opažati.

Povem, da je Petrograd že sovjetsko mesto. Akcija se enoglasno sklene.

»Oficirčki so pa nekam izginili,« pravijo sodrugi. Drugi popravlja: »Eni so zaspali in drugi so izgubili glavo.« — Vprašal sem, kako je z orožjem; odgovori se mi, da se je strojne puške pred dvema dnevi nekam spravilo, z granat se je vzelo kapselne, puškam patrone. En sodrug me suni v stran in zašepetne: »Vse imamo tu.«

Čas za akcijo je napočil. Povelje: Strojne puške skupaj! Granate urediti! Infanterija! Patrone izkopati in puške iz skladišča —x— vzeti! Ojačene straže okrog parka postaviti! Avtomobile in motorna kolesa pripraviti in čakati na povelje! (Konec prihodnjic.)

»Mladi sodrug« (glasilo otroških skupin Nemčije): Ga jemljemo 140 izvodov. Kolportažo ima v rokah mlad sodrug, ki ima zopet svoje pomagače in podblagačnike, on sam odračuna potem denar vodstvu otroške skupine.

Razmerje do stranke: Se šele urejuje. Zlasti z akcijo za šolski bojovni teden je bila stranka takorekoč prisiljena, da se je interesirala za nas.

Pomoč ruskim gladujočim: Zbrali smo 22.045 M, od česar so otroci sami določili 17.045 M za dečji dom v Čeljabinsku.

Za »Mladega sodruga« smo zbrali prostovoljnih prispevkov 13.000 M, za naše malo gnezdo dovolj.

Invternacionalni odnošaji: Sodrugi Bittel nam je prinesel iz moskovskega otroškega doma eno sliko otroka. Zato smo posvetili mladim ruskim sodrugom zastavo, ki je bila posvečena ob proslavi padlih revolucioarjev v marcu mesecu. Otroci so obesili sliko na šolsko steno, vsled česar so prišli v konflikt s šolo.

Naš šolski boj: je ena najvažnejših točk našega dela. Prirejamo zborovanja, na katerih govore naši otroci sami. Če nas učitelj zapre, nam da še več korajže in tako napreduje naš boj proti meščanski šoli.

Pri **marčni demonstraciji** je šla naša otroška skupina na čelu špveda. Na grobu padlih sodrugov je govoril 12 let mlad sodrug in svoj venec smo položili na grob.

To leto bomo še pridneje delali.

*

Mladi sodrug, posnemajte vzgled vaših nemških mladih sodrugov!

Odrastli sodrug, in sodružice, na delo!

Organizirajte otroške skupine!

Notice.

Novi dečji domovi v Rusiji. — Ljudski komisariat za pošto in telegraf bo ustanovil več domov za otroke poštnih in telegrafskih nastavlencev. Dečji dom v Serebrjaner Bor (srebrni smrečji gozd) je že gotov.

Ameriški delavski komité oskrbuje 29 dečjih domov v različnih gubernijah.

Angleški delavski komité vzdržuje 4 domove.

Otroške skupine Francije so prevzele v oskrbo eno najboljših pljedelskih šol sov. Rusije, takozvano komuno »Münzenberg« v Turgaujaku.

Holandski del. komité je prevzel že v maju 1922 v oskrbo dečji dom v Čeljabinsku, ki se imenuje »Liebknecht - Luxemburg«.

Švicarski del. komité vzdržuje dečji dom »Radek« v Samari, **češki** dva domova »Wolodarski« in »Lunačarski«, **bolgarski** enega, ki mu je dal ime

»Dimitri Blagojev« — najbolj znani bolgarski socialist; **argentinski** tri domove. Eden izmed teh se imenuje »Klara Zetkin«. **Japonski**, **švedski**, **norveški** in **danski** komiteji so istotako prevzeli oskrbo po enega ruskega otroškega doma. Še celo obubožana **Avstrija** vzdržuje v Samari dečji dom »Trocki«.

Samo jugoslovanski proletariat še ni storil svoje dolžnosti!

Fašistovske otroške skupine. Direktorij italijanske fašistovske stranke je te dni potrdil statut fašistovskih otroških skupin.

Iz tega statuta prinašamo najzanimivejše izvečke:

1. Nacionalna fašistovska stranka ima namen, vzgojiti mladi rod v smislu ljubezni, reda in discipline; v ta namen ustanavlja pri vsaki fašistovski grupi »gruppa ballila«.

2. Te otroške skupine tvorijo neustrašeno in prostovoljno narodno vojsko (milico), stoje v službi družine, domovine in boga. Njihov namen je, v mladinskih organizacijah pripraviti nov telesno in duševno zdrav naraščaj.

3. Vsaka fašistovska grupa mora zato v najkrajšem času stvoriti otroško skupino, ki bodo obstojale iz takih mladičev, ki bodo z dovoljenjem starišev vložili na strankino vodstvo prošnjo za sprejem in ki so stari 8—15 let. Fašistovsko strankino vodstvo bo te otroške skupine podpiralo z vsemi razpoložljivimi sredstvi in poskrbelo za primerne prostore.

4. Vsak član otroške skupine mora obiskovati vse prireditve, oficijelne ceremonije. On mora spoštovati in pokorno slediti svojim lastnim predstojnikom kot tudi predstojnikom strankinih in mladinskih organizacij. Člani se morajo ravnati po moralnih direktivah, ki jih dobivajo v grupi tudi v privatnem življenju. Misliti morajo na to, da je največja čast — nositi črno srajco, ki se jo lahko odvzame v slučaju pomanjkljive discipline in delavnosti.

Član otroške organizacije ne more biti član druge organizacije.

Uniforma in znak.

15. Člani otroških skupin nosijo sledečo obleko: črna srajca, črna čepica (fes), plavkaste hlače do kolena, usnjati jermen. Na črni srajci se sme nositi samo znak otroške skupine.

17. Črno srajco se sme nositi samo pri oficijelnih prireditvah in ceremonijah. Črna srajca je svet in zgodovinski simbol, spominja na moč, boje in žrtve, ki so jih doprinesli naši očetje za svobodo domovine. Zato jo (namreč črno srajco) moramo ljubiti in častiti.

18. Vsaka skupina dobi svoj prapor.

Petzold-Mile:

Proletarska deca.

*Trideset oken gladu se iskrecih se tesno vrsti,
z gladnimi glasi po radosti slednje kriči.
Izza slehernega drugega, tretjega okna zre dečji obraz,
slednjemu izza očesa se zvija tožeči glas:
Mi spremenili bomo vso zemljo v pomlad vso cvetočo,*

*moč in lepoto združili bomo v svobodo bodočo.
Vendar naš oče gladuje v tovarnah in kolne,
matere grudi so vele, izžete in bolne.
Kruha telo se in prsa bi zraka se rada naužila.
Dedščina naša je glad le, bolezen, gomila.
Vendar za našimi hišami svet je bogat in prostran ...*

*Trideset oken gladu se iskrecih se tesno vrsti,
izza slehernega glas sramote velemesta kriči!*

Marksova šola.

Kaj je 2. internacionala?

Na kongresu »ujedinjenja« 2 in 2½ internacionali v Hamburgu sta se združili 2 in 2½ internacionali v staro 2. internacionalo, kot smo prorokovali v zadnji številki. »Prol. mladine«. Da so se združili gospodje v staro 2. internacionalo, pomenja, da so se pristaši centrumaške internacionalne »2½«, ki se je ustanovila kot opozicija proti izdajalski 2 internacionali, ujediniili z njo na ta način, da so zatajili poslednja svoja revolucionarna načela in popolnoma sprejeli program izdajalske in reformistične internacionalne. Pošteni revolucionarni elementi v internacionali 2½ so se izjavili proti takemu ujedinenju, ker so konstatirali, da je to »ujedinjenje« naperjeno proti sovjetski Rusiji in revolucionarnemu proletariatu, ne pa proti buržuaziji. Tudi to smo predvideli v zadnji naši številki. S tem so social-patrioti odbili nove delavske množice od sebe.

Da nam ne bo kdo očital hujskanja, citiramo tu izjavo R. Hilferdinga — socialpatriota — o drugi internacionali. On pravi: »Stranke 2. internacionalne so izgubile vsak političen ugled in moralno avtoriteto«. Fr. Adler, 2½ internacionalist pravi o 2. internacionali v »Kampf«, J. 14, Heft 2—3: Mesto da bi stranke 2. internacionalne med svetovno vojno vztrajale pri socialističnem prepričanju, so se postavile v službo imperialistične zmagovite volje. Ona je služila imperializmu vladajočega razreda lastne dežele. »V najstrašnejšem času svetovne vojne so vse te ve-

činske stranke (druge internacionalne) izdale osnovni cilj socializma — boj proti kapitalizmu«, piše »Mladi delavec«, glasilo 2½ mladinske internacionalne.

Fr. Adler pravi o 2. internacionali po vojni: »... Še ostale razvaline 2. internacionalne niso danes nič drugega kot... zveza onih strank, ki niso premagale socialpatriotizma«. (Kampf, XIV, 2/3). In dalje pravi: »Druga internacionala je vedno bolj očitno izbrana skupina onih zakrknjenih grešnikov, ki še danes ne uvidijo ali nočejo priznati strašnih pogrešk, ki so jih napravili v svetovni vojni nad delavskim razredom«.

»Mladi delavec« pravi: »Desni socialisti gredo rajši z meščanskimi strankami kot pa s svojimi proletarskim razrednimi sodrugi«.

Tako so dali voditelji 2. internacionalne streljati po vojni na revolucionarni nemški proletariati, tako so zakrivali smrt Luxemburgove, Liebknechta, Levinéa i. dr., tako so izdali po vojni revolucionarni proletariati v drugih deželah, tako gredo danes skupaj z meščanskimi strankami proti enotni fronti proletariata.

Thomas, voditelj 2. internacionalne v Angliji, kraljevi tajni svetnik in stalni gost angleškega kralja, je dejal »da rajši dela skupaj s kraljem v zvestobi in vdanosti, kakor pa da gre revolucija en sam korak naprej«. In to je zaklical proti stavkajočim rudarjem! On to svojo izjavo priznava in je ponosen na njo.

V Belgiji je voditelj 2. internacionale **Vander-velde** podpisal Versajski »mir«, na podlagi katerega vrši danes imperialistična Francija najbolj barbar-ska nasilstva nad delovnim ljudstvom Nemčije. Vander-velde je podpisal ta »mir« francoskega imperia-lizma kot kraljevi minister zmagovite Belgije in je rekel o njem, da je »dober in pravičen«.

Češki social-demokrati 2. internacionale sede v vladi, tlačijo 3 milijone Nemcev in so izdelali pred-log za češki »zakon o zaščiti republike«.

Na Poljskem je stranka 2. internacionale poli-cijski vladin agent proti revolucionarnemu gibanju. Stranka je navdušeno propagirala in podpirala vojno proti sovjetski Rusiji.

Predolga veriga grehov in zločivov 2. internacio-nale je, da bi mogli vse naštetih. Če bi hoteli to storiti, bi morali napisati debelo, debelo črno knjigo, pa bi še vsega ne povedali.

Vidite in v Hamburgu se je obnovila ta črna 2. internacionala po čudni formuli

$$2 + 2\frac{1}{2} = 2.$$

Kajti 2 $\frac{1}{2}$ internacionala — centrumaši so deloma zatajili svoja načela in deloma zapustili to izdajalsko zalego — 2 $\frac{1}{2}$ je torej izginila in dobimo — 2. V ra-čunstvu je kaj takega nemogoče. Ali v politiki se je zgodilo, da je $2 + 2\frac{1}{2} = 2$.

Zato, mladi sodrugi, ne verujte »Napreju« in »Volksstimme«, ki sta prinesla take slavospeve na hamburški kongres in smatrajte te ljudi kot podrep-nike in pomagače izdajstva delavskega razreda in delavske mladine!

Mladi delavci! Spoznajte zapoved ure!

Borite se proti buržuaziji in njenemu zavezniku — socialpatriotizmu!

Dol s hamburškim ujedinjenjem!

Živela bojvena fronta mladega proletariata!

Izpuščeni sodrugi.

4. t. m. so bili sodrugi Klopčič, Kline, Vehar in Habe po dveh mesecih preiskovalnega zavora izpu-ščeni na svobodo.

Zakaj so morali sodrugi cela dva meseca ječati v zaporu, zakaj s. Klopčič radi preiskovalnega zavora ne more sedaj delati izpita, zakaj s. Kline ne more iz istega vzroka sedaj delati državnega izpita na teh-nični fakulteti?

Ker jih je lopov, po imenu Leban Franc, ki se je nahajal v zaporu kot nevaren tat in vlomilec ob-dolžil, da so hoteli omenjeni sodrugi napraviti aten-tat na kralja Aleksandra in kraljico Marijo! Leban, za katerega lopovščino ne moremo najti dovolj krep-

kih izrazov, jih je obdolžil tega zato, da bi bil opro-ščen on, da bi sodišče gledalo njegove vlome in tat-vine skozi prste.

In na podlagi tako podlih izpovedb tega krimi-nalnega tipa, ki nosi ime Leban, so bili aretirani in sedeli po nedolžnem dva meseca v preiskovalnem zaporu, vsled česar je danes s. Habe brezposeln na ulici in ss. Kline in Klopčič sta toliko oškodovana pri svojih študijih.

Ko je Leban videl, da bo radi svoje tako težke lažne obdolžitve še bolj kaznovan kot sicer, se je za 1. maj obesil v zaporu. S tem je bil podan najlepši dokaz za nedolžnost sodrugov, a sodrugi so morali ostati v preiskovalnem zaporu še nad mesec dni, do 4. junija.

Protestiramo proti temu, da se je zaprlo sodruge, preden se je oblast prepričala o podlosti Lebanovih obdolžitvev. Kajti ona bi se lahko o tem prepričala, ne da bi zaprla sodruge, ki niso ne le po nedolžnem sedeli dva meseca v zaporu, ampak ki tudi sicer tr-pijo občutno materialno škodo.

Protestiramo proti temu, da se jih je toliko časa držalo v preiskovalnem zaporu, ko bi se vendar lahko preiskavo pospešilo. Protestiramo proti dvojni meri postopanja napram sodrugom na eni in n. pr. Orjunčkom na drugi strani.

To je razredna justica.

Pozdravljeni, sodrugi, na »svobodi«!

Mile:

Vam

omladincem, ki ste se vrnili iz ljubljanskih zaporov.

*Čul sem vas, ki so vas vrgli v okove:
kak se vam srd vsem započil v srcé je,
kak ste zamišljali naklepe nove,
kak vam je v žilah kri plula hitreje:*

*Ne
ječa,
ne vešala
ne bodo nas prognala
nikdar
ker vemo da iz vzhoda
izišla bo svoboda
ko sredi vseh požarjev
dvignili bomo
pesti do svoda!
In tedaj vihar,
požar
bo!*

Iz Sovjetske Rusije.

Nova gospodarska etapa v Rusiji.

Medtem ko internacionalna kontrarevolucija in reakcija še vedno poje o »povratku sovjetske Rusije h kapitalizmu«, vrši istočasno gonjo po starem vzorcu proti boljševiški stranki. To se mora končno tudi manj nadarjenemu človeku čudno zdeti. Ali se je v resnici povrnila Rusija v blaženi kapitalizem in potem je gonja proti boljševiški diktaturi brezmišelnost, ker ta potemtakem sploh ne obstoja več. Če pa še obstoja, potem se ni niti Rusija vrnila h kapitalizmu, niti se ni kapitalizem naselil v Rusijo. To nesmiselno kričanje in blebetanje meščanskega tiska dokazuje meščansko predrzost, nesramnost in degeneriranost, ki špekulira na to, da ne vidijo delavske množice protirečij v ponašanju meščanstva samega.

Kaj je nasprotno res? — Novo gospodarsko politiko Rusije lahko na kratko sledeče označimo: proletarske mase mest in vasi so iztrgale buržuaziji vsa produkcijska sredstva in jih postavila v službo sebi, ožnosno svoji delavsko-kmetijski državi. Na kapitalizem spominja edino-le način izmenjave proizvodov, t. j. svobodna trgovina in denarni promet. To dvojje ureja povpraševanje in ponujanje na blagovnem in delovnem trgu.

Med tem kapitalizmom in pravim kapitalizmom pa obstoja velika, bistvena razlika: delavci kot kmetje prinašajo sedaj na trg svoj lasten proizvod — delavec potom države, kmet pa direktno. Dočim ko si je prej buržuazija pobasala od proizvodnje ves profit v svoj žep, si delijo sedaj dobiček: delavec, kmet in proletarska država. Buržuazija je izločena.

S tem je kapitalizem v svojem dosedanem smislu postavljen na glavo. Nova gospodarska politika ima vse bistvene predpogoje za socialistično politiko, ki obstoja v tem, da postane proizvod družabnega dela last delovnih ljudi, ki obstojajo iz delavcev, kmetov in države z vsem njenim tehničnim, šolskim higijeničnim in drugim aparatom. To odgovarja Marxovim besedam: »Delavski razred nima uvesti nobenih gotovih, fiksnih utopij potom ljudskega sklepa, on nima uresničiti takoj idealov, ampak on mora osvoboditi in spraviti v svobodno gibanje samo elemente, ki so se že razvili v nedrjih propadajoče meščanske družbe.«

S tem, da je ruski proletarijat vzel v svoje roke politično oblast, državo, s tem da je izločil buržuazijo iz produkcije, je spravil v svobodno gibanje te elemente. Kolikor ima buržuazija še tal pod seboj, so to močvirnata tla špekulacije. Kolikor ima ona še sapa s tem, da obstoja svobodna trgovina, je to sapa z vrvjo okrog vratu, ki se bo zategnil, ko se ojači produkcija v sovjetski Rusiji.

Tempo gospodarskega razvoja ne zavisi od Rusije same, ampak od svetovnega razvoja. Z vsakim novim udarcem revolucionaranga proletariata evropski buržuaziji je zadan tudi udarec po glavi privatnega trgovskega kapitala v Rusiji in ruske trgovske buržuazije. Počasnejši razvoj proletarske zmage v kapitalistični Evropi pomenja podaljšanje življenja obeh buržuazij. Najvažnejšo vlogo igra tu gotovo Nemčija, ki je najbližja socialni preobrazbi.

Velika znanstvena zmaga sovjetske Rusije.

Ruski tisk je nedavno poročal o dolgoletnem preiskovalnem delu v kurski guberniji, kjer se je končno našlo ogromna ležišča magnetnega železa, ki ima v sebi večje zaloge te rude kot vsa dosedanja ležišča po svetu. Preiskava ležišča še ni končana, ali se bliža svojemu uspešnemu končnemu rezultatu.

Ti nezaslišani barbarški boljševizem, ali boljševiški barbarizem!

Delovna zaščita madih delavcev v Rusiji.

Centralna strokovna zveza, vrhovni gospodarski svet, centralni odbor mladinskega saveza, ljudski komisarijat za delo in zdravje so skupno izdelali načrt za delovno zaščito mladine. Mladi delavci se po tem načrtu obvezno zdravniško preiskujejo, njihovo delo odgovarja njihovi starosti in zdravstvenemu stanju, poleti dobijo dopust.

Barthel-Jegor:

Upor.

»Mi čemo znova svet zgraditi!«
besede gesla se glase,
armade borcev se vrsté,
a v vseh besni vihar srditi.

Smo včeraj tarnali? Ne vem,
ne znam. Le to vem, da zbudili
smo vsi se bili, da potem
smo k nebu kladiva dvignili.

Mi smo združili se, zakleli.
In kdor nam poje spev viharja,
nam kaže rdečo pot k deželi,
kjer se okličemo za carja.

Mi čujemo — pogled na vzhod,
kjer rdeči trak se k nebu vije —
kako v upornikih povsod
srce svobode jače bije.

Naenkrat trdni smo kot kamen.
Stojimo že pred vratni usod.
Prodiramo naprej med plamen,
kladiva krožijo pod svod!

Proletarsko gledališče.

Vprašanje proletarskega gledališča je že tudi pri nas na dnevnem redu. Vzgojiti mase razredno-revolucionarno, privedi jo k zavednosti, vzbuditi v njej zavest velike zgodovinske naloge, ki jo ima rešiti proletarski razred, voditi jo na poti k temu cilju — to je naša glavna naloga. In gledališče je tudi eno mogočih agitacijskih in vzgojevalnih sredstev, gledališče, oder je eden najbujnejših vrelov za bujenje mase. To nam najjasneje dokazuje Rusija, v kateri naraščajo proletarski odri kot gobe po dežju. In kakšno vlogo je igralo, igra in bo še igralo proletarsko gledališče in proletarski film (kino) v veliki proletarski ruski revoluciji! Proletarec, navaden delavec, ki misli konkretno, vse bolj vsrkača v svojo dušo žive slike s proletarskega odra kot pa iz knjige, predavanja itd. Zato je gledališče najpripravnejše sredstvo tudi za njegovo duševno povzdigo, za vzbujenje razumevanja umetnosti in lepote v proletarijatu. Del ljudstvo, mladi proletarec si želi gledališča, da po trudapolnem dnevnem delu deloma pozabi in olajša muke trdega vsakdanjega življenja in se razvedri. Proletarska drama ali igra ga navda z nado na lepšo bodočnost, ki jo bo uživala današnja mlada delavska generacija. Ona mu nudi notranji mir in zadovoljstvo. In gledališče postane zanj potreba, ko pride do zavesti, da je za človeka duševno delo ravno tako potrebno kot telesno.

Rajši bo šel v gledališče, kakor pa da bi zavil v smrdljivo krčmo, kjer mesto da bi našel mir, se ubija z alkoholom. Če pa hočemo, da bo delavec šel manj v krčmo, mu moramo dati nadomestek in tako razvedrilo je proletarsko gledališče. V njem ne bo našel samo izpolnitve svojih duševnih potreb, ampak bo tudi slišal resnične besede pravice in osvobojenja.

A kakšno mora biti to gledališče? Primer nam zopet daje Rusija. Ona je začela dajati masi lahke, krajše komade bolj šaljivega in veselega značaja ob petju in zabavi. Ker to je prvi začetek, da se masa navduši in privede v gledališče. Potem je dajala propagandne socialne in revolucionarne drame, ki so še bolj uspele in tako je v Rusiji odgojena publika za gledališče in ni več bojazni, da bi se ga ogibala.

Isto pri nas, le v kolikor so drugačne razmere mora biti drugačno naše delo. Pred vsem je potreba vzeti maso tako, kakoršna v resnici je. Ne pretiravati, da je boljša in sposobna za velike in težke drame. In ne je zopet plašiti, da sploh ni sposobna in zato sploh še sedaj ni potrebno začeti z delom. Ne! Takoj se mora začeti! Vzeti maso tako, kakor je, v fizični in duševni bedi, a hrepeneča po duševni hrani kakor žejen potnik po hladnem vrelcu, in skušati odstraniti vse njene slabosti in nesposobnosti. To je prvo! Ko bomo preprečili nadaljnje padanje, ko smo dovedli maso na mrtvo točko — na točko med neznanjem in tesno zavestjo, je treba čvrsto, neumorno voljo okrepljevati polagoma in strpljivo ono malo svetlobe v njihovi duši, ono malo zavesti, ki jo je ostalo po odstranjenju vsega onega, kar jih je tlačilo. Tej zavesti je treba dajati določeno smer in potem zamoremo biti gotovi

uspeha. V praksi bi se izvedlo to tako, da se početkoma daje ob jako nizkih cenah običajne drame, vesele igre, komedije, v enem dejanju in to čim pogostejše. V teh gledaliških igrah je potreba, da se pokaže njihovo dnevno življenje in življenje njihovih nasprotnikov in parazitov brez kakih globokih razmotrivanj in refleksij. Ti komadi morajo biti socialne vsebine z jasno izraženo črto realnosti. Na to pridejo drame, ki ji kažejo njeno preteklost, da vidi masa kako živi in kako težko in strašno je živela in da se je to njeno življenje le malo spremenilo od onega v preteklosti.

Ko masa vse to vidi in zapopade — pridejo čvrste in silne drame bodočnosti in to najbližje, ki že vstaja na horizontu! V to bodočnost je potrebno priti z predgovorom. Za to mora biti teren siguren in dobro poznan. Masi se mora razložiti, da bodočnost ni nekaj nedosegljivega, ampak da takoj za zadujimi vzdihli buržuazije pride proletarijat in da je ta bodočnost samo njena in da ima ona sama nanjo pravico. On je tu, da napravi bodočnost dela, bodočnost vseh potlačenih, ponižanih in razžaljenih. Dramе so eden glavnih faktorjev, ki najbolj delujejo za pripravo mas za njihovo: obljubljeni deželo! Z gledališkega odra bodo slišale Besede Bodočnosti in ona bo nanje tako delovala, da bo ostala masa pod neizbežnim njenim vtisom, ki jo bo tiral k delu za vstvarjenje te lepe bodočnosti. Sedaj pa, ko že imamo odgojeno publiko delavcev in kmetov, takrat jim dajemo silne revolucionarne scene, — krepke po delu in junakih in sigurni bomo, da zadobimo zaželjeni uspeh in njih razumevanje. Samo na ta postopni način in s potrpežljivostjo v delu!

A zopet v drugem slučaju, ako delamo nesistematično, ne računajoč na zavestnega, ki ga peljemo v gledališče, in na njegov nemogoče shvačanje težkih in velikih dram, bomo doživeli fiasko in neuspeh. Masa bo trenutno razpoložena, a ne bo dobila one moči nagona neke večje duševne razvojne sile, katero dobivamo s prej omenjenim sistematičnim delom. — Masa bo trenutno zapopadla, ali ne bo uspeha, ne bo sile, ki bi jo gnala naprej, ampak se bo zopet vrnila nazaj v svoje prvotno stanje in nerazumevanje. Tak način vedno pusti mase neizrabljene in brez stalnega cilja, ki bi sicer v njih samih moral nastati in ki je glavni faktor uspeha.

Ali imamo drame, s katerimi bi mogli odgojiti maso? — Imamo jih za začetek in tudi za nadaljevanje nekaj.

Za začetek nam zamorejo služiti drame Maksim Gorkija in tudi drugih, tako, nemške socialne drame. Vsega tega pa je v mali meri, več ali manj nepoznano, ker je buržuazija od rivala socialne in gojila samo veliko nacionalno dramo. Kar je, je malo, vendar če se vse zbere, prevede, bo zadostno za dosego namena proletarskega gledališča v tem družabnem redu. Za to bodimo zadovoljni s tem, kar imamo. Začeli so se tudi pri nas pojavljati pisatelji in pesniki proletariata, ki se bodo grupirali in napravili novo književnost dostopno onim, ki dosedaj niso smeli v svetle sobane vladajočih, ki niso smeli vedeti, kaj je umetnost, in ki so se jo bali kot pes gospodarja in bežali mesto k viru umetnosti v močvirje neznanja in resignacije. Oni naši sodrugi danes ustvarjajo novo umetnost, snujejo prosvetna društva ne le za onega, ki bo zamogel plačati, ampak za vse. Naj vpijejo oni nad nami, kričé, ker morajo in se boje smrti in z prezirljivo mržnjo nas proklinjajo, nas potlačene, nas, ki smo se predrznili govoriti proti njim in — delati. Naj vpijejo, niso vredni, da se nanje oziramo, ker mi vstvarjamo nekaj novega, popolnoma različnega od starega — za nas in našo bodočnost. Mi zase vstvarjamo umetnost našo, našo po duhu in naših delih. Naprej sodrugi: Zidajmo hrame Resnice in Zmage v katerih bo gorela luč prosvete, resnice in pravice. In s tem prosvetnim delom lahko prihnemo v mnogih krajih, kjer si je delavstvo že postavilo svoje odre. Treba samo resne in močne volje. — n —

Barbarstvo.

V lepih naših gorenjskih krajih je res krasno življenje za bogate rodoljube, purgarje, verižnike, kapitaliste in tovarniške ravnatelje. Ali druga se godi nam, vajencem.

Za danes eno sliko iz »fletnega mesteca« Kamnik, kjer se nahaja med cerkvicami, farovži, gostilnami in drugimi človeškimi napravami tudi znana tovarna »Titan«. V tej tovarni imamo zelo dobrega mojstra in še boljšega ravnatelja, ki je sin svojega očeta.

Ta mojster je zapovedal 15-letnemu vajencu, da pomete delavnico. Vajenec je bil pripravljen, ali v tovarni ni — metle. In vajenec je šel odlomit orehovo vejo ter začel z njo pometat. Dobi ga ravnatelj, ki mu ni dal metle, ampak ga je izročil svojemu očetu. Oče je držal vajenca in sin — ravnatelj ga je tolkel.

Isti ravnatelj pa je pred dvema leti pošiljal vajence — krasti smrečje — menda tudi za metle, ker si tovarna te še do danes ni nabavila. Temu se je prišlo na sled in ravnatelj je tedaj plačal 7000 K kazni. Mesto da bi sedaj nabavil metlo, pretepa na tak divjaški način vajence, — ker ni metle v delavnici.

Prizadetim vajencem povemo, da se ne dajo več tako pretepati, ampak naj vsak tak slučaj nemudoma javijo uredništvu »Proletarske mladine«, ki bo ukrenilo vse potrebno. Kajti, čeprav smo na Balkanu, takih »balkanskih navad« ne homo trpeli.

Kaj pa, strokovna organizacija? Ali se tako brigaš za zaščito delavske mladine?

Izlet zagorske proletarske mladine.

Mladinski odsek del. izobr. društva »Vesne« je priredil na nedeljo 3. I. m. peš-izlet k razvalinam gradu Gamberg. Izlet je bil morda eden najlepših in najuspešnejših sploh. Udeležilo se ga je okrog 200 mladih proletarcev in proletark, po največ deca. V lepem številu, kakih 150, so se pridružili tudi odrasli sodruzi in sodružice. Ženski telovadni oddelek je bil v kroju.

Pogled na mnogobrojno pisano množico, ki se je pomikala po zelenih gričih proti gradu, je bil nekaj razveseljivega. Med prepevanjem proletarskih pesmic so odmevali navdušeni vzkliki. Samotni griči so hkratu oživeli in se spremenili v vrt; saj je skakljalo po zelenih livadah na stotine živih raznobarnih cvetov — proletarske dece. Naše uniformirane telovadke pa so spominjale na — razevetele rudeče vrtnice.

Približno ob 15. uri je predsednik Mladinskega odseka, v notranjih prostorih gradu otvoril spored tega dne, nakar je zbor mlajših sodrugov zapel »Del. pozdrav« in več drugih proletarskih pesmi. Za tem je pozdravil zbrano mladino sodrug iz Ljubljane v imenu ljublj. proletarske mladine.

Trenuten naliv je izvajanja prekinil in prisilil izletnike pod streho, kjer se je nadaljevalo. Sledilo je zopet petje, deklamacije, a ko se je zvedrilo, so sledile telovadne točke vseh oddelkov, zaključno z igrami.

Izvajanja so žela navdušeno priznanje. Tudi vaje telovadnih oddelkov so z nekoliko izjemami dobro izpadle, zlasti so bile živahne igre.

Proti večeru so se oddelki veselo prepevajoč pomikali v lepem redu proti domu.

Po Zagorju se je sprevod razvil naravnost v manifestacijo proletarske mladine. Vsi oddelki do samih malčkov so samozavestno korakali po ulicah, vzklikajoč protel. gesla. Črni in beli buržujski so bili iznenadeni od rudeče mladine — ki koraka naprej.

Na dvorišču delavskega doma so se oddelki medsebojno pozdravili in se po kratkem pouku vodnikov navdušeno razšli.
Proboj.

Internacionalni pregled:

Kongres revol. delavske mladine Holandske.

Revolucionarno proletarsko mladinsko gibanje na Holandskem je staro že nad 20 let in njegova pot je bila težka. Kajti Holandska je deželica malomeščanstva in malih kmetov. Holandska ni niti izrazita poljedelska dežela, niti industrijsko razvita dežela. Političnih strank je cela množica, strokovno gibanje je razcepljeno na pet strokovnih central.

Istotako pisano je tudi mladinsko gibanje. Organizacija protestantovske mladine šteje 25.000 članov, ona katoliške mladine 50.000. Zveza delavske mladine šteje okrog 10.000 članov. Organizacija revolucionarne delavske mladine torej še daleč ni organizacija množic.

Zato je kongres iskal pota in načinov, kako najprej priti do množice in v množice delavske mladine Holandske. Kongres jih je tudi pokazal.

Treba samo delati na izvrševanju teh sklepov in organizacija revolucionarne delavske mladine Holandske bo skoro dosegla svoj cilj.

† Pepo Zornik.

Pri izobraževalnem odseku Z. R. D. se je nahajal požrtvovalni sodrug Pepo Zornik, ki je v februarju t. l. odšel k vojakom. Na potovanju se je prehladil tako močno, da je moral v bolnico, kjer se je njegova bolezen vedno bolj slabšala in kjer je pri vročini 40° dobival iz kasarne tako hrano, katere še zdravi ljudje ne morejo uživati. 4. maja je podlegel smrti tam doli na Kosovem v južni Srbiji kot ena od mnogoštevilnih žrtev — militarizma.

Mi, tvoji sodruzi iz izobraževalnega odseka Zveze rudarskih delavcev te težko pogrešamo v naši sredini, kjer si vedno neumorno deloval. Mi Ti bomo sledili po poti revolucionarnega razrednega boja do končne zmage in Ti kličemo:

Slava Ti, proletarski borec!
Slava žrtvam militarizma!

Mladinci Z. R. D.